

ПРОТОКОЛ
21.11.2022г.

От проведена хибридно заседание на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП), съставът на която е определен с протокол от заседание на Консултативния съвет за европейската зелена сделка (КСЗЕС), проведено на 11.07.2022 г. в изпълнение на Заповед № 128 от 5 юли 2022 г.

Днес, **21.11.2022г. от 15:00 ч.** се проведе хибридна среща (присъствено и дистанционно) на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП) в зала 821 в сградата на Министерство на енергетиката.

На планираната среща онлайн се включиха 19 човека (членове и наблюдатели), а в **залата** присъстваха следните членове на КЕП и наблюдатели на работата на комисията:

Калоян Стойчев (Министерски съвет)
Мариета Немска (Администрация на министерски съвет)
Представители на МЕ (Еленко Божков, Александър Давидов, Николай Налбантов, Даниела Донева, Иван Палдъмов, Гургана Лазарова, Михаела Христова, Цветелина Попова)
Михаил Милков (БЕХ ЕАД)
Димитър Зарчев (ЕСО)
Ивайло Найденов (КРИБ / БФИЕК)
Констанца Рангелова (ЦИД)
Ремина Алексиева (ЦИД)
Апостол Дянков (WWF)
Ирена Белорешка (НЕК ЕАД)
Иван Цанков (AES)
Красимир Ненов (КГМИЗ)
Лилия Чобанова (КГМИЗ)
Антон Иванов (КНСБ)
Кремен Георгиев (АТДБ)
Мария Трифонова (СФ на СУ)
Меглена Антонова (За земята)
Георги Стефанов (наблюдател)
Виктор Минчев (АСЕП)

Като единствена точка в дневния ред е обсъждането на проекто-доклада на КЕП. Преди заседанието бяха изпратени следните изготвени проекто-варианти на Доклад: - вариант 1 изготвен от Секретариата в лицето на МЕ, изпратен само до членовете на КЕП, в съответствие с решението от проведеното на 04.11.2022г. заседание на КЕП, вариант 2 – нямаме информация в МЕ от кой е изготвен, изпратен за коментари на 17.11.2022г. на членовете и наблюдатели на КЕП от г-н Калоян Стойчев

Заседанието бе открито от **г-н Еленко Божков**, заместник-министър на енергетиката, който във встъпителните си думи уведоми членовете и наблюдателите на КЕП, че ще присъства на заседанието поради планирана командировка на г-жа Ива Петрова. Попита г-н Александър Давидов (МЕ) какъв е дневния ред на заседанието.

04.11.2022г., 10:00 ч., зала 821 в Министерство на енергетиката

Хибридна среща на членовете на Комисията за енергиен преход към Консултативния съвет за Европейската зелена сделка

В отговор на отправеното запитване **г-н Давидов** отговори, че съгласно уточненията направение на проведеното на 04.11.2022г. заседание на КЕП, МЕ е изготвило проект на доклад, който е изпратен на 14.11.2022 г. на членовете на Комисията за разглеждане и връщане на коментари до 17.11.2022 г. На 17.11.2022г. **г-н Калоян Стойчев** е изпратил към членовете и наблюдателите на работата на КЕП втори доклад на КЕП, разработен без уточнение за авторство в облачното пространство на Комисията създадено от г-жа Мария Трифонова. Предвид тези факти към момента на заседанието има две версии на доклад на КЕП, които би трябвало да бъдат разглеждани, въпреки предварително постигнатото съгласие МЕ да даде базов доклад, върху който да се работи.

Г-н Еленко Божков се обърна към присъстващите на заседанието с въпроса дали в КЕП има съгласие или консенсус да се разглеждат два отделни доклада, или на срещата ще се разглеждат съвместно двата документа или ще се разглежда единия, а екипа готвил другия доклад ще дава коментари, и накрая има ли начин да се съвместят двата доклада.

Г-н Антон Иванов (КНСБ) в свое изказване припомни на комисията, че съгласно първоначалните неформални правила за работа на КЕП и функциите възложени от КСЕЗС на КЕП, отговорно за съставянето на доклада е МЕ или заместник-министър председателя по климатичните политики. Следвайки формалната страна според него трябва да се работи по версията на доклад на МЕ, предвид че е посочено като отговорната институция.

Г-жа Мария Трифонова се включи в дискусиата с малко закъснение, като поиска уточнение къде точно или в кой документ е посочено, че МЕ изготвя доклада, на което г-н Антон Иванов отговори че е упоменато в Годишната работна програма на КСЕЗС. Според г-жа Трифонова в съответствие с рамката, която е представена, ясно е посочено, че доклада се изготвя от КЕП, а ролята на МЕ е да подпомага работата на комисията експертно и като Секретариат (което е посочено и в НПВУ).

Г-н Апостол Дянков (WWF) изрази становище, че екологичните организации на няколко пъти са подавали становища при изготвяне на доклада, като тези становища съществуват в доклада изпратен от **г-н Калоян Стойчев**. Същите становища са изпратени и до МЕ, като екологичните организации са давали и преди качествени становища по различни проблеми. В допълнение сподели, че са разбрали че този доклад е обсъден миналата седмица неформално с ЕК и ще се радва в рамките на настоящата среща да чуе каква е обратната връзка по доклада от там.

Г-н Еленко Божков отбележи, че е хубаво всички присъстващи да се обединят около един текст. Според него е важно да бъде постигната кооперативност и уточни, че за МЕ е най-важна енергийната сигурност.

Г-н Калоян Стойчев сподели, че доколкото разбира предвид закъснението си се обсъжда варианта на доклад, който той е изпратил. Според него се е случила техническа грешка и от МЕ е изпратена по-ранна работна версия, която основно се базира наистина на доклада на Comras Lexecon, което обаче не е финалната версия, тъй като след това са инкорпорирани допълнителни текстове, които да направят доклада съвместим с НПВУ. Според него с това дискусиата кой доклад ще се обсъжда е приключена.

Г-н Георги Стефанов (наблюдател) направи уточнение, че реформите в ПВУ имат т.нар допълнителни споразумения между МФ и други министерства. Отговорното ведомство за цялостно постигане на целите и изпълнение на реформите от НПВУ е МС. Според него трябва да се дискутира декарбонизацията и как да се постигне.

Г-жа Мариета Немска (Администрация на Министерски съвет, секретариат на КСЕЗС) направи разяснения във връзка с администрирането работата на КЕП. КЕП, както и останалите подкомисии към КСЕЗС имат нужда от структуриране, организация на работа, ясни цели и задачи, отчети за свършена работа и др. Съгласно Постановление № 340 от 21.10.2022г. на МС за изменение и допълнение на нормативни актове на МС Дирекция „Координация на политики и концесии“, на която тя е директор изпълнява функциите на секретариат на Консултативния съвет за Европейската зелена сделка и е по право председател на всички подкомисии към КСЕЗС. Според нея този вариант не е работещ и по-логично е председател на всяка от подкомисиите да е съответен министър, предвид задачите на комисията. В рамките на две седмици е планирано да се състои съвещание на КСЕЗС. Администрирането трябва да се върши

през политически кабинети (съответно кабинета на г-н Пеканов или на определен ресорен министър). Съгласно процедурните правила какъвто и документ да бъде изготвен, той трябва да бъде внесен от съответен министър. Предстои в кратки срокове да бъдат уточнени и структурирани процесите, правилата и работата на подкомисиите към КСЕЗС, в т.ч. КЕП.

Г-н Калоян Стойчев благодари на г-жа Немска. Сподели, че е съгласен с нейното мнение, но това не означава, че в рамките на КЕП не се разработват документи със съдействието на МЕ. Отговорно поясни, че в тази комисия се разработват документи между политическия кабинет на г-н Пеканов и МЕ, за да се отговори на енергийните потребности на България, в съответствие с ангажиментите поети към ЕК.

Г-жа Мария Трифонова се включи в дискусиата с уточнение, че съгласно решението на Съвета за одобряване оценката на НПВУ и приложението към него (Реформа 9) КЕП се създава с решение на правителството и се дава мандат за изработване на сценарии за декарбонизация и пътна карта за климатична неутралност. По отношение на Доклада той се пише от самата Комисия за енергиен преход, а за процедурата, по която се представя на парламента тя не е наясно.

Г-н Ивайло Найденов (КРИБ/БФИЕК) се включи с реплика, в която цитира текст от стр. 111 от НПВУ т. 1 Изработване на техническо задание на Комисията, касаещ задачите и конституирането на КЕП.

Г-н Антон Иванов (КНСБ) се съгласи, че в желанието да се свърши работата в комисията е пропусната формалната част, но предвид че работата е на финала, е нормално да се спазват формалните действия за да се признае работата. Следва да се определи кое е приоритет НПВУ или постановление на МС. Задачата е КЕП да си свърши работата и да я представи на КСЕЗС, който е отговорен да вземе решение. Доклада се пише от КЕП, като отговорната институция е или МЕ или МС, но не е облачното пространство. КЕП не работи за правителството в общия смисъл, а за КСЕЗС. Ако докладът който е изпратен на 17.11.2022г. от г-н Калоян Стойчев е от кабинета на вицепремиера да бъде казано, да се знае кой е автора на този доклад. В допълнение репликира, че факта, че дадена организация е дала становище, което не е било обсъждано в работата на КЕП не гарантира автоматично да бъде включено като текст. Не може Доклада да бъде платформа на една или друга организация.

Г-н Калоян Стойчев каза, че всяка организация има право да даде текстове или корекции по последната изпратена версия на Доклада, които ще бъдат взети под внимание във финалната версия. По отношение на факта, кой е разработил доклада, който той е изпратил повтори, че е съвместна работа на кабинета на г-н Пеканов и МЕ. Голямата част от доклада е разработена от МЕ. От тяхна страна са добавени редица коментари от организациите представени в залата, като са добавени и ангажиментите по НПВУ. Няма една институция, която е изготвила доклада, всъщност работния екип е междуминистерски.

Г-н Ивайло Найденов изрази становище, че има голяма разлика в текстовете между двата изпратени доклада. Ако документа, който е изпратен от г-н Давидов е работен вариант на изпратения от г-н Калоян Стойчев доклад би трябвало да има еднакви текстове, но това не е вярно, тъй като при използване на функцията на WORD compare почти на се открити съвпадения, което създава впечатление за два различни документа.

В последвалата дискусия беше обсъдена организацията на работа в КЕП, предвид зададения от г-н Антон Иванов въпрос относно правилника за работа на комисията, беше разискван въпроса дали от страна на МЕ е изпращан Доклада до ЕК, както и процеса по подготовката на Доклада от страна на МЕ. Г-н Георги Стефанов направи коментар, че в разширената мейлинг листа на КЕП има представители на ЕК и финансови институции и всъщност те са получили изпратения доклад. Според него ЕК има сериозни обструкции по работата на Comras Lexesop.

Г-жа Мария Трифонова в своето изказване даде разяснения относно процеса и подхода, който са приели с г-н Калоян Стойчев при подготовката на Доклада на КЕП. Вмъкна коментар, че тя и г-н Стойчев не са получили доклада на КЕП разработен от МЕ. Обърна внимание, че в последния вариант са махнати някои от сценариите, които са представени в началото на работата на КЕП, тъй като не отговарят на ангажиментите поети от страната ни пред ЕК.

Г-н Антон Иванов се включи в дискусиата с пояснение, че в рамките на работата на комисията са обсъдени няколко различни модела и комисията се е спряла на два основни, чрез които да бъдат разработени различните сценарии. Въпросът, който би трябвало да се разяснява е дали в доклада да бъдат включени всички модели и сценарии, които е обсъждаал в работата си или да отхвърли част от тях. Според него в доклада на КЕП трябва да бъде включено цялото богатство от работата на КЕП, всички сценарии и модели, всички анализи и те да бъдат представени в своята цялост на КСЕЗС.

Г-н Калоян Стойчев настоятелно уведоми участниците, че ако КЕП не представи доклад, който да отговаря на ангажиментите към ЕК ще отпадне второто плащане по НПВУ. Единствената рамка, към която трябва да се придържа работата на КЕП е договорената по НПВУ. България се е ангажирама с 40% редукция на емисиите до 2026г. и това не подлежи на промяна. Той потвърди, че с изпращането на доклада към КЕП (членове и наблюдатели) го е изпратил и към ЕК.

Г-жа Марияна Янева (АПСТЕ) изрази мнение, че богатството на работата на КЕП, включително и модела разработен от „Постскриптур“, и представен от организацията в началото на работата на КЕП би могло да бъде включено в приложения. Всички предложения и становища, които са дадени да бъдат включени към протоколите от работата на КЕП. Предвид ясната задача по НПВУ да бъдат разработени два сценария предложи да се пристъпи по същество и да се обсъжда последния вариант на изпратен доклад.

Г-н Еленко Божков изрази мнение, че не е редно присъстващите да бъдат лишени от правото си да изразят становище или мнение по сценариите.

Г-жа Мариета Немска изрази становище, че когато политиците взимат решение искат да са информирани. Според нея КЕП има експертен характер, но нищо не пречи Доклада да бъде в по-пълнен обхват за да се даде цялата информация. Важно е да се придържаме към стратегическите документи какъвто е и НПВУ.

Г-н Калоян Стойчев отговори, че дори и избраните сценарии са изключително чувствителни към различните допускания. Има систематичен проблем в сценариите спрямо цените на въглеродните квоти, който изкривява данните в една или друга посока. Има проблем с данните дадени от ЕСО и обезпечеността на системата. Това са проблеми и коментари направени и от ЕК. Представянето на едни ил други данни без контекст може да води до грешна интерпретация. В доклада ще заложи достатъчно коментари и дисклейъри, които да подпомогнат интерпретирането на данните. Категорично заяви, че няма да допусне доклад до КСЕЗС, който да предлага България да се откаже от ангажиментите от НПВУ и договора, който е поела.

Г-н Георги Стефанов се включи с коментар, че работата на КЕП е даде решения, предложения и отговори, а не да обяднява как нещо не може да стане. Приносът на всички е да допринесе с аргументи как да се случи прехода и да спазим ангажиментите си към ЕК.

Г-н Виктор Минчев (АСЕП) коментира, че целта на комисията е да анализира вариантите и да излезе с доклад и какви ще са ефектите от него, като е необходимо да бъдат направени компромиси.

Г-н Ивайло Найденов се включи в дискусиата, като сподели, че още на второто заседание на КЕП е казал, че е необходимо да се направи анализ на чувствителността и анализа на значимостта на определените фактори, на което му е отговорено, че няма време да се правят. Според него в процеса на работа на КЕП би било редно да са проведени технически срещи от страна на ръководството на КЕП и екипите заети с моделирането, на които да са уточнени допусканията, спрямо които ще се извърши моделирането. Факта, че на някой не му харесват едни или други резултати, не означава че те трябва да бъдат изключени.

Г-жа Мария Трифонова коментира, че на техническите срещи са коментирани допусканията и според нея би трябвало да са изчистени, но в крайна сметка с последния момент се оказва, че има някои технически подробности, съображени и коментари, които са включени като дисклейъри – цените на емисиите, цените на природния газ и разликите в капацитета, който е коментиран че е доста висок. Всяко едно предложение или становище от

член на КЕП е отразено в Доклада, стига да отговаря на неговата рамка. Премахнати са сценарии, които не отговарят на ангажимента за намаляване на емисиите CO₂ с 40%.

Г-н Антон Иванов коментира, че за да се направи ефективен анализ е необходимо да бъдат показани всички опции и вече спрямо тях да се изведат предложения. Сравнимостта е важна на база показване на всички възможности.

Г-н Калоян Стойчев направи пояснение, че някои от сценариите не са сравними, тъй като в някои има голяма чувствителност към някои от допусканията. Чувствителността на допусканията би могла да промени разликите между сценариите с 40% и без 40% намаляване на емисиите, както и да промени резултатите от моделирането. Работата на КЕП е да изготви два сценария до 2030г. и до 2038 г.

Г-н Димитър Зарчев (ЦДУ ЕСО) се включи с дискусията с няколко основни коментара. На първо място по последния изпратен доклад са дописани данни от ЕСО във връзка с адекватността на системата. След направен анализ и предвид изготвените сценарии през 2028г. в България ще има 20% недостиг на електрическа енергия за вътрешно потребление. По отношение на сценариите всички са допустими и всички са възможни. Анализите касаещи адекватността на системата при различните сценарии са публикувани на сайта на ЕСО. Що се касае до работата на КЕП според него трябва да се получи широк консенсус между всички заинтересовани страни. За да е наясно в бъдеще какво ще се иска от ЦДУ той отправи конкретен въпрос към комисията –ще искаме България да бъде нетен износител или нетен вносител на електрическа енергия, тъй като този факт малко се разминава при отделните сценарии. Така както са направени сценариите се очакват големи излишъци в периодите на ниско потребление и голям недостиг по време на по-високо потребление на електроенергия. Предоставил е своите забележки във връзка с балансирането на производството на енергия от вятърни паркове и необходимостта от цялостно изграждане на генерации, инфраструктура и съоръжения, в това число и за съхранение на енергия. Балансирането на системата е изключително важно и трябва да бъде постижимо. По отношение на инвестициите в сценариите, те са сходни с анализите на ЕСО т.е. инвестициите са коректни, енергийните и мощностните баланси са сравнително коректни, има само някои забележки, които да гарантират сигурността и независимостта на съоръженията, които не се влияят от метеорологичните условия.

По време на дискусията **г-жа Трифонова** помоли в анализа на ЕСО, който ще бъде добавен в доклада да бъде включена информация във връзка с два основни въпроса, които са възникнали при преглед на резултатите от моделирането: - по какъв начин намалението на потреблението до 2030г. и 2040 г. ще се отрази на т.нар. peak demand (пиково търсене) и да поясните защо е необходимо да бъде сложен буфер от 26% като capacity margin.

Г-н Димитър Зарчев отговори, че редуциране на потреблението на електрическа енергия няма. Предвид прогнозирането на ЕСО за следващите 10,20 и 30г. напред се очаква потреблението на електроенергия да се увеличава – на първо място заради увеличението на електромобилите в България, на второ място очакваното повишаване на електроенергия за отопление, като заместващо на твърдите горива и на трето място развитието на електролизата и промяна на технологии в минната индустрия (производство и употреба на водород вместо въглища и природен газ). Съгласно Регламенти 1485/2017 и 2195/2017 на ЕК ЕСО е задължен като оператор в синхронната зона да поддържа резерв, който да може да бъде въведен в работа в рамките на 15 мин. и да е в размер на капацитета на най-голямата генерираща мощност. В тази връзка ЕСО е задължен да планира този оперативен резерв, който е задължителен за абсолютно всички оператори, които оперират в тази синхронна зона.

Г-н Иван Палдъмов (МЕ) попита г-н Зарчев какъв се случва с ЕСО ако не успее да в рамките на тези 15 мин. да възстанови баланса и синхрона в системата.

Г-н Димитър Зарчев отговори – плаща си.

Г-н Виктор Минчев допълни, че в доклада на КЕП задължително трябва да се включи стратегията за банасиране на ЕСО, която е от изключителна важност и има пряко въздействие върху икономическото развитие. Би искал да види стратегия за балансиране, която да включва локални системи.

Г-н Димитър Зарчев отговори, че ЕСО работи по правилата (Регламент 943/2019) и разработва своята стратегия съгласно стратегически документи като ИНПЕК или Енергийна стратегия. При промяна в тези документи от ЕСО са готови да променят своята стратегия съобразно очакваните трансформации в енергийните системи.

Г-н Георги Стефанов направи коментар, че очаква ЕСО да промени начина на писане на десетгодишните си планове и новия план да отговаря на новите технологии и тенденции в ЕС.

Г-н Димитър Зарчев отговори, че ЕСО работи съгласно Регламент 943/2019 и Закона за енергетиката. Всеки едно моделиране започва с електроенергиен баланс. Работата на комисията и очаквания доклад му дават надежда, че ще имаме енергийна стратегия или изменение на ИНПЕК, което ще е основание за изготвяне на един нов баланс, в който ще има много нови ВЕИ, ще има много нови технологии, ще има реален път за развитие и декарбонизация, на базата на който да бъде направен десетгодишния план за развитие на електроенергийната система. ЕСО като оператор е ограничен от Закона и европейските регламенти и могат да правят планове само на съществуващите баланси. За да се направи мрежа е необходимо да се знае къде е генериращата мощност и съответно къде е потреблението, т.е. накъде ще отива произведената енергия.

След така проведените обсъждания и разисквания срещата на членовете на КЕП бе закрыта.